

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

31. märts 2022*

Liikmesriigi kohustuste rikkumine – Energiamahukates ettevõtetes kasutatavate energiatoodete maksustamine – Direktiiv 2003/96/EÜ – Artikli 17 lõike 1 punkt b ja artikli 17 lõige 4 – Euroopa Liidu lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi kuuluvad ettevõtted – Aktsiisivabastus

Kohtuasjas C-139/20,

mille ese on ELTL artikli 258 alusel 16. märtsil 2020 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: M. Siekierzyńska ja A. Armenia, hiljem A. Armenia,

hageja,

versus

Poola Vabariik, esindaja: B. Majczyna,

kostja,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: Euroopa Kohtu asepresident L. Bay Larsen esimese koja presidendi ülesannetes, kohtunikud J.-C. Bonichot (ettekandja) ja M. Safjan,

kohtujurist: G. Hogan,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 30. septembri 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: poola.

otsuse

- 1 Hagiavalduses palub Euroopa Komisjon Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Poola Vabariik kehtestas täieliku aktsiisivabastuse nende energiatoodete suhtes, mida kasutakse ELi heitkogustega kauplemise süsteemi hõlmatud energiamahukates ettevõtetes, siis on Poola Vabariik rikkunud nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiivi 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (ELT 2003, L 283, lk 51; ELT eriväljaanne 09/01, lk 405), artikli 17 lõike 1 punktist b ja artikli 17 lõikest 4 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2003/96

- 2 Direktiivi 2003/96 põhjendused 28 ja 29 on järgmised:

„(28) Maksuvabastus või maksustamistaseme alandamine võib teatavatel juhtudel osutada vajalikuks eelkõige suurema ühtlustamise puudumise tõttu ühenduse tasandil, rahvusvahelise konkurentsivõime vähenemise riski tõttu või sotsiaalsetel või keskkonnakaalutlustel.

(29) Tuleks tähelepanu pöörata ettevõtetele, kes sõlmivad keskkonnakaitset ja energiatõhusust märgatavalt edendavaid lepinguid; nende hulgas tuleks eriliselt kohelda energiamahukaid ettevõtteid.“

- 3 Direktiivi artiklis 4 on sätestatud:

„1. Maksustamistasemed, mida liikmesriigid kohaldavad artiklis 2 nimetatud energiatoodete ja elektrienergia suhtes, ei või olla madalamad kui käesoleva direktiiviga ettenähtud madalaim maksustamistase.

2. Käesolevas direktiivis tähendab „maksustamistase“ kõiki kinnipeetavaid kaudseid makse (välja arvatud käibemaks), mis arvestatakse otse või kaudselt energiatoodete ja elektrienergia koguse alusel tarbimisse lubamise ajal.“

- 4 Nimetatud direktiivi artiklis 17 on sätestatud:

„1 Eeldusel et käesolevas direktiivis sätestatud madalaimat maksustamistaset järgitakse keskmiselt iga ettevõtte puhul, võivad liikmesriigid kohaldada maksuvähendust energiatoodete tarbimise suhtes, mida kasutatakse kütmiseks või artikli 8 lõike 2 punktides b ja c nimetatud eesmärkidel, ning elektrienergia suhtes järgmistel juhtudel:

a) energiamahukate ettevõtete hüvanguks.

Energiamahukas ettevõtte on majandusüksus artikli 11 tähenduses, kus energiatoodete ja elektrienergia ost moodustab vähemalt 3% toodangu väärtusest või maksmisele kuuluv liikmesriigi energiamaks vähemalt 0,5% lisandväärtusest. Liikmesriigid võivad selle määratluse piires kohaldada piiravamaid põhimõtteid, sealhulgas müügiväärtust, tootmisprotsessi ja valdkonna määratlusi.

Energiatoodete ja elektrienergia ostu all mõistetakse ostetud või ettevõttes toodetud elektrienergia tegelikku väärtust. Sii hulka arvestatakse ainult elektri- ja soojusenergia ning energiatooded, mida kasutatakse kütmiseks või artikli 8 lõike 2 punktides b ja c nimetatud eesmärkidel. Kõik maksud on sisse arvestatud, välja arvatud mahaarvamisele kuuluv käibemaks.

Toodangu väärtuse all mõistetakse käivet koos toote hinnaga otseselt seotud subsiidiumidega, millele liidetakse või millest lahutatakse valmistoodete ja pooleliolevate tööde ning edasimüügiks ostetud kaupade ja teenuste varude muutused, millest lahutatakse edasimüügiks ostetud kaubad ja teenused.

Lisandväärtuseks nimetatakse käibemaksuga maksustatavat kogukäivet koos eksportmüügiga, millest lahutatakse käibemaksuga maksustatav ostude kogusumma koos impordiga.

Liikmesriikidel, kes kohaldavad praegu selliseid energia maksustamise süsteeme, mille kohaselt energiamahukad ettevõtted määratletakse muude kriteeriumide alusel kui energia hind võrreldes toodangu väärtusega ning liikmesriigis maksmisele kuuluv energiamaks võrreldes lisandväärtusega, on õigus kuni 1. jaanuarini 2007 rakendada üleminekuperioodi punkti a esimeses lõigus sätestatud määratlusega kohanemiseks;

b) kui ettevõtjate või ettevõtjate ühendustega on sõlmitud leping või kui rakendatakse kaubeldavate lubade süsteemi või muud samalaadset korraldust, tingimusel et see on mõeldud keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks või energiatõhususe parandamiseks.

2. Olenemata artikli 4 lõikest 1 võivad liikmesriigid kohaldada kuni nullini vähendatud maksustamistaset artiklis 2 määratletud energiatoodete ja elektrienergia suhtes, mida kasutavad käesoleva artikli lõikes 1 määratletud energiamahukad ettevõtted.

3. Olenemata artikli 4 lõikest 1 võivad liikmesriigid kohaldada madalamat maksustamistaset, mis võib moodustada kõige vähem 50% käesoleva direktiiviga ettenähtud madalaimast maksustamistasemest, artiklis 2 nimetatud energiatoodete ja elektrienergia suhtes, mida kasutavad artiklis 11 määratletud majandusüksused, mis ei ole energiamahukad käesoleva artikli lõike 1 tähenduses.

4. Ettevõtted, kes kasutavad lõigetes 2 ja 3 nimetatud võimalusi, peavad vastavalt lõike 1 punktile b sõlmima lepingu või rakendama kaubeldavate lubade süsteemi või muud samalaadset korraldust. Need lepingud, kaubeldavate lubade süsteemid või muud samalaadsed korraldused peavad olema mõeldud keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks või energiatõhususe parandamiseks, mille toime on laias laastus samaväärne sellega, mis oleks saavutatud tavalisi ühenduse alammäärasid järgides.“

5 Direktiivi 2003/96 I lisas on sätestatud mootorikütuste, kütteinete ja elektrienergia madalaimad maksustamistasemed.

Direktiiv 2003/87/EÜ

- 6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT 2003, L 275, lk 32; ELT eriväljaanne 15/07, lk 631; parandus ELT 2018, L 2, lk 16), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2018. aasta direktiiviga (EL) 2018/410 (ELT 2018, L 76, lk 3), (edaspidi „direktiiv 2003/87“) artiklis 10b „Üleminekumeetmed teatavate energiamahukate tööstusharude toetamiseks süsinikdioksiidi lekke korral“ on sätestatud:

„1. Süsinikdioksiidi lekkest peetakse ohustatuks sektoreid ja allsektoreid, mille puhul kolmandate riikidega toimuva kaubanduse maht, mida väljendatakse kolmandatesse riikidesse mineva ekspordi koguväärtuse ja kolmandatest riikidest pärineva impordi väärtuse summa ning Euroopa Majanduspiirkonna turu koguväärtuse (aastakäive pluss koguimport kolmandatest riikidest) suhtena, korrutatuna nende heitemahukusega, mida väljendatakse ühikuga kgCO₂, ja jagatuna nende kogulisandväärtusega (eurodes), on suurem kui 0,2. Sellistele sektoritele ja allsektoritele eraldatakse lubatud heitkoguse ühikuid tasuta kuni 2030. aastani 100% ulatuses kogusest, mis määratakse kindlaks artikli 10a kohaselt.

2. Sektorid ja allsektorid, mille puhul kolmandate riikidega toimuva kaubanduse mahu korrutis nende heitemahukusega on suurem kui 0,15, võib paigutada lõikes 1 osutatud rühma aastate 2014–2016 andmeid kasutades kvalitatiivse hinnangu põhjal ja järgmiste kriteeriumide alusel:

- a) mil määral on kõnealuse sektori või allsektori üksikutel käitistel võimalik vähendada heitkoguste taset või elektrienergia tarbimist;
- b) praegused ja prognoositavad turunäitajad, sealhulgas asjakohasel juhul ühtne võrdlushind;
- c) kasumimarginaalid kui pikaajaliste investeerimis- või ümberpaiknemisotsuste võimalikud näitajad, võttes arvesse heitkoguste vähendamisega seotud muutusi tootmiskuludes.

3. Sektoreid ja allsektoreid, mis ei ületa lõikes 1 osutatud künnist, kuid mille heitemahukus väljendatuna ühikuga kgCO₂ ja jagatuna nende kogulisandväärtusega (eurodes) on suurem kui 1,5, hinnatakse samuti neljakohalise numbriga väljendatud tegevusalade (NACE-4 kood) tasandil. Komisjon teeb kõnealuse hindamise tulemused üldsusele kättesaadavaks.

Kolme kuu jooksul alates esimeses lõigus osutatud avaldamisest võivad kõnealuses lõigus osutatud sektorid ja allsektorid esitada komisjonile taotluse kas oma süsinikdioksiidi lekke kvalitatiivseks hindamiseks neljakohalise numbriga väljendatud tegevusalade (NACE-4 kood) tasandil või hindamiseks liidu tööstusliku tootmise statistikas kasutatavate kaupade klassifikatsiooni kaheksanumbrilisel (Prodcom) tasandil. Selleks esitavad sektorid ja allsektorid koos taotlusega nõuetekohaselt põhjendatud, täielikud ja sõltumatult tõendatud andmed, et võimaldada komisjonil hindamist läbi viia.

Kui sektor või allsektor valib hindamise neljakohalise numbriga väljendatud tegevusalade (NACE-4 kood) tasandil, võib ta lõike 2 punktides a, b ja c osutatud kriteeriumide alusel paigutada lõikes 1 osutatud rühma. Kui sektor või allsektor valib hindamise kaheksanumbrilisel (Prodcom) tasandil, paigutatakse ta lõikes 1 osutatud rühma juhul, kui sellel tasandil on ületatud lõikes 1 osutatud künnis 0,2.

Sektorid ja allsektorid, mille puhul lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamine arvutatakse artikli 10a lõike 2 neljandas lõigus osutatud võrdlusaluste põhjal, võivad samuti taotleda hindamist vastavalt käesoleva lõike kolmandale lõigule.

Erandina lõigetest 1 ja 2 võib liikmesriik taotleda kuni 30. juunini 2018, et [komisjoni 27. oktoobri 2014. aasta otsuse 2014/746/EL, millega määratakse ajavahemikuks 2015–2019 kindlaks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ selliste sektorite ja allsektorite loetelu, mille puhul kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu peetakse märkimisväärseks (ELT 2014, L 308, lk 114),] lisas kuue- või kaheksanumbrilise (Prodcom) klassifikatsiooni tasandil loetletud sektor või allsektor paigutatakse lõikes 1 osutatud rühma. Taotlus vaadatakse läbi üksnes juhul, kui taotlev liikmesriik tõestab, et erandi kohaldamine on põhjendatud asjaomase sektori või allsektori viie viimase aasta kohta esitatud nõuetekohaselt põhjendatud, täielike, tõendatud ja kontrollitud andmete alusel, ning lisab oma taotlusele kogu asjakohase teabe. Kõnealuste andmete põhjal paigutatakse sektor või allsektor nende klassifikatsioonide alusel lõikes 1 osutatud rühma, kui mitmesuguseid tegevusi hõlmava neljakohalise numbriga väljendatud tegevusalade (NACE-4 kood) tasandil on näha, et sektoril või allsektoril on kuue- või kaheksanumbrilisel tasandil (Prodcom) oluliselt kõrgem kaubandusmaht ja heitemahukus, mis ületab lõikes 1 sätestatud künnist.

4. Muud sektorid ja allsektorid suudavad eeldatavasti lubatud heitkoguse ühikute kulu suuremal määral tootehindadesse üle kanda ja neile eraldatakse lubatud heitkoguse ühikuid tasuta 30% ulatuses kogusest, mis määratakse kindlaks artikli 10a kohaselt. Kui artikli 30 kohase läbivaatamise tulemusel ei otsustata teisiti, tuleks pärast 2026. aastat vähendada muudele sektoritele ja allsektoritele (välja arvatud kaugküte) lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamist võrdsete koguste kaupa, eesmärgiga 2030. aastal lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamine lõpetada.

5. Komisjonil on õigus võtta 31. detsembriks 2019 kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi seoses selliste käesoleva artikli lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud sektorite ja allsektorite kindlakstegemisega, mida peetakse süsinikdioksiidi lekkest ohustatuks, hinnatuna käesoleva artikli lõike 1 puhul neljakohalise numbriga väljendatud tegevusalade (NACE-4 kood) tasandil, võttes aluseks kolme viimase kalendriaasta kättesaadavad andmed.“

Poola õigus

- 7 6. detsembri 2008. aasta aktsiisiseaduse (Ustawa o podatku akcyzowym; *Dz. U.* 2014, jrk nr 752) käesoleva hagiavalduse suhtes kohaldatava versiooni (edaspidi „aktsiisiseadus“) artikli 31a lõike 1 punktis 8 on sätestatud:

„Aktsiisiga maksustatav tegevus on aktsiisist vabastatud, kui see on seotud süsinikutoodetega, mida kasutatakse kütmiseks:

[...]

- 8) süsinikutooteid kasutavates energiamahukates ettevõtetes, kus on rakendatud süsteem keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks või energiatõhususe suurendamiseks“.

8 Aktsiisiseaduse artikli 31b lõike 1 punktis 5 on sätestatud:

„Aktsiisiga maksustatav tegevus on aktsiisist vabastatud, kui see on seotud gaasitoodetega, mida kasutatakse kütmiseks:

[...]

5) gaasitooteid kasutavates energiamahukates ettevõtetes, kus on rakendatud süsteem keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks või energiatõhususe parandamiseks“.

9 Aktsiisiseaduse artikkel 31c on sõnastatud järgmiselt:

„Artikli 31a lõike 1 punktis 8 või artikli 31b lõike 1 punktis 5 osutatud keskkonnakaitse eesmärkide saavutamise või energiatõhususe parandamise süsteemiks loetakse:

1) ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteem vastavalt 12. juuni 2015. aasta seadusele kasvahoonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise süsteemi kohta (ustawa o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (*Dz. U.* 2015, jrk nr 1223, ja *Dz. U.* 2016, jrk nr 266, 542, 1579 ja 1948)) ja selle seaduse artikli 25 lõike 4 ja artikli 29 lõike 1 alusel kehtestatud sätetele;

[...]“.

Kohtueelne menetlus

- 10 Komisjon juhtis 3. veebruaril 2016 Poola Vabariigi tähelepanu sellele, et aktsiisiseadus võib olla vastuolus direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punktiga b ja artikli 17 lõikega 4 selle tõttu, et selle riigisisese õigusaktiga on aktsiisist vabastatud energiamahukates ettevõtetes kasutatavad energiatooted (süsiniku- ja gaasitooted), juhul kui need ettevõtted on hõlmatud direktiiviga 2003/87 kehtestatud ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi. Komisjon leidis, et pelgalt selle süsteemiga hõlmatuse tõttu ei saa selliste ettevõtete suhtes direktiivi 2003/96 artikli 17 alusel automaatselt kohaldada maksuvabastust, vaid selleks peab asjaomases ettevõttes olema rakendatud süsteem, mis võimaldab saavutada keskkonnakaitse eesmärke või energiatõhusust paremini kui direktiiviga 2003/87 kehtestatud süsteem.
- 11 Poola Vabariigi 31. märtsi 2016. aasta vastuse kohaselt tuleb kõnealust süsteemi käsitada nii, et see võimaldab saavutada keskkonnakaitse eesmärke või suurendada energiatõhusust, ning energiamahukate ettevõtete suhtes direktiivi 2003/96 artikli 17 alusel maksuvabastuse kohaldamiseks piisab, kui selline ettevõtte on nimetatud süsteemi hõlmatud.
- 12 Komisjon saatis 8. märtsil 2018 Poola Vabariigile ametliku kirja, milles heitis Poola Vabariigile ette direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punktist b ja artikli 17 lõikest 4 tulenevate kohustuste rikkumist sellega, et ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi hõlmatud energiamahukates ettevõtetes kasutatavate energiatoodete suhtes on kehtestatud täielik aktsiisivabastus.
- 13 Poola Vabariik ei nõustunud oma 8. mai 2018. aasta kirjas ühegi komisjoni etteheitega eeskätt põhjusel, et ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteem on „kaubeldavate lubade süsteem“ direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punkti b ja artikli 17 lõike 4 tähenduses.

- 14 Komisjon tegi 26. juulil 2019 Poola Vabariigile teatavaks põhjendatud arvamuse, milles ta leidis, et kõnealune liikmesriik ei ole täitnud kõnealustest sätetest tulenevaid kohustusi.
- 15 Poola Vabariik jäi 19. septembri 2019. aasta vastuses oma seisukoha juurde.
- 16 Kuna Poola Vabariigi vastus komisjoni ei rahuldanud, otsustas komisjon esitada käesoleva hagi Euroopa Kohtule.

Hagi

Poolte argumendid

- 17 Komisjon esitab oma hagi toetuseks üheainsa väite, et Poola Vabariik on rikkunud direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punktist b ja artikli 17 lõikest 4 tulenevaid kohustusi, kuna ta vabastas aktsiisist energiatõhusates ettevõtetes kasutatavad energiatooted põhjusel, et need ettevõtted kuuluvad ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi.
- 18 Komisjon on seisukohal, et kõnealuse maksuvabastuse saamiseks peab energiamahuka ettevõtte suhtes kas olema sõlmitud leping või siis rakendatama kaubeldavate lubade süsteemi või muud samalaadset meetet, millele on osutatud kõnealustes sätetes.
- 19 Selle institutsiooni arvates ei saa ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi käsitada „kaubeldavate lubade süsteemina“ nende sätete tähenduses.
- 20 Komisjon möönab, et ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteem on kaubeldavate lubade süsteem, mille eesmärk on edendada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist ja seega keskkonnakaitset.
- 21 Siiski leiab komisjon, et ainuüksi asjaolu, et konkreetne ettevõtja kuulub kõnealusesse kohustuslikku kauplemise süsteemi, ei anna liikmesriigile õigust kohaldada selle ettevõtja puhul direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 2 alusel aktsiisivabastust või -vähendust.
- 22 Euroopa Liidu Nõukogu avalduses, mis on lisatud direktiivi 2003/96 vastuvõtmise istungi protokollile, märgitakse, et see institutsioon kohustub „konstruktiivselt analüüsima maksustamise meetmeid, mis kaasnevad tulevikus ühenduse heitkogustega kauplemise süsteemi rakendamise, eelkõige topeltmaksustamise vältimise eesmärgil“. Komisjon on seisukohal, et liidu seadusandja kavatsus oli tõepoolest saavutada direktiivi 2003/96 alusel toimuva maksustamise ja ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi kohaldamise koos eksisteerimine. Seega ei tohiks seda avaldust tõlgendada nii, et see lubab liikmesriikidel kehtestada aktsiisivabastuse nende energiatoodete puhul, mida kasutatakse ELi heitkogustega kauplemise süsteemi hõlmatud ettevõtetes.
- 23 Lisaks sellele kinnitavad direktiivi 2003/96 põhjendused 28 ja 29 liidu seadusandja kavatsust tagada, et direktiivi artiklis 17 sätestatud maksusoodustused aitavad kaasa keskkonnakaitse või energiatõhususe parandamisele. Selliseid eesmärke ei oleks aga võimalik saavutada, kui selle sätte alusel antakse maksuvabastus üksnes seetõttu, et konkreetse ettevõtja suhtes on kohaldatav mõni teine liidu õigusest tulenev kohustuslik meede, näiteks heitkogustega kauplemise süsteem. Seega leiab komisjon, et mõiste „kaubeldavate lubade süsteem“ direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punkti b ja artikli 17 lõike 4 tähenduses on üksnes selline süsteem, mis võimaldab saavutada

keskkonnakaitse eesmärke või suurendada energiatõhusust paremini kui liidu õigusaktidega kehtestatud muude kohustuslike süsteemide rakendamise tulemusel. Nendes sätetes osutatud keskkonnakaitse või energiatõhususe parandamise eesmärgid peaksid seega sisaldama liidu õiguse siduvates meetmes, mille näiteks on lubatud heitkogustega kauplemise süsteem, nõutavast ulatuslikumaid eesmärke.

- 24 Komisjon väidab ka, et samuti ei ole direktiivi 2003/96 artikli 17 praegune sõnastus vastuolus komisjoni 13. aprilli 2011. aasta ettepanekuga võtta vastu nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2003/96 [COM(2011) 169]. Selle ettepanekuga oleks tõepoolest kehtestatud vahetegu ühelt poolt energiatarbimise üldise maksustamise ja teiselt poolt konkreetselt CO₂-ga seotud uue maksustamisviisi vahel. Selle ettepaneku artikli 14 lõike 1 punkti d kohaselt oleks maksustamisest CO₂-ga seoses vabastatud ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemiga hõlmatud tegevus, ent kavandatud ei olnud mingit maksuvabastuse korda samasugusel juhul energiatarbimise üldise maksustamise puhuks. Just selle ettepaneku tõttu eristada CO₂-ga seotud maksustamist energiatarbimise üldisest maksustamisest märkis komisjon sama ettepaneku põhjenduses 22 ja ettepaneku artikli 17 lõikes 2 sõnaselgelt, et ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteem ei ole hõlmatud kaubeldavate lubade süsteemi mõistega direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punkti b ja artikli 17 lõike 4 tähenduses. Seevastu juhul, kui liidu seadusandja ei oleks direktiivi 2003/96 puhul lähtunud sellest kavandatud eristamisest, ei oleks olnud vaja lisada samasugust täpsustust. Komisjon on seisukohal, et kui liidu seadusandja oleks kavatsenud direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punkti b ja artikli 17 lõike 4 tähenduses kaubeldavate lubade süsteemi mõistega hõlmata ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi, oleks ta seda direktiivi vastuvõtmisel selge sõnaga teinud.
- 25 Lisaks leiab komisjon, et edukaks ei saa tunnistada Poola Vabariigi argumenti, nagu rikuks ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi kuuluvate ettevõtete direktiivi 2003/96 alusel maksustamine ELTL artikli 191 lõikes 2 esitatud põhimõtet „saastaja maksab“.
- 26 Komisjoni hinnangul võib pealegi asjaolu, et Poola Vabariik on oma õigusaktidega kehtestanud maksusoodustused CO₂-heidet põhjustavatele energiamahukatele majandusüksustele üksnes selle tõttu, et need on hõlmatud ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi, põhjustada konkurentsimoonutusi siseturul. Nimelt on direktiivis 2003/87 juba ette nähtud konkreetsed meetmed konkurentsimoonutuste vastu võitlemiseks, näiteks CO₂ lubatud heitkoguste tasuta eraldamine või kaudsete heitekulude hüvitamine.
- 27 Euroopa Kohtu kirjalikele küsimustele vastates täpsustas komisjon, et aktsiisiseaduses ette nähtud maksuvabastust kohaldatakse isegi siis, kui asjaomastele ettevõtetele on CO₂ lubatud heitkoguseid direktiivi 2003/87 alusel juba tasuta eraldatud. Komisjon on seisukohal, et sellisel viisil kumuleeruvad aktsiisivabastusest tulenevad eelised süstemaatiliselt CO₂ lubatud heitkoguste tasuta eraldamisega selle direktiivi artikli 10b alusel.
- 28 Komisjon väidab samuti, et Poola Vabariik on teatanud 2019. ja 2020. aasta riigiabi kavast, mille raames saavad teatavad ettevõtted taotleda oma kaudsete heitekulude osalist hüvitamist. Komisjon leidis, et see kava on siseturuga kokkusobiv tingimusel, et kõnealust abi ei ühendata aktsiisiseadusest tuleneva maksuvabastusega. Komisjon täpsustab, et seda riigiabi kava on kasutatud väga vähestes ettevõtetes. Ta on seisukohal, et sellest riigisisest õigusaktist tulenevad maksusoodustused, mida juhul, kui energiamahukas ettevõtte on hõlmatud heitkogustega kauplemise süsteemi, antakse automaatselt seoses söe ja gaasiga, mida ettevõttes kasutatakse kütmiseks, on ettevõtete jaoks atraktiivsemad kui kaudsete heitekulude hüvitamise kava.

- 29 Lõpuks märgib komisjon, et ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi hõlmatud energiamahukate ettevõtete puhul aktsiisivabastuse andmine muudaks küsitavaks sellest süsteemist tulenevad keskkonnaalased stiimulid, kuna kõnealune vabastus võib kompenseerida ettevõtete kõnealuses kohustuslikus süsteemis osalemise kulud.
- 30 Poola Vabariik ei eita, et aktsiisiseadusega on ette nähtud ettevõtetes kasutatavate energiatoodete, eelkõige söe- ja gaasitoodete täielik aktsiisivabastus, tingimusel et neid tooteid kasutatakse ainult ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi hõlmatud ettevõtetes.
- 31 Oma kirjalikes vastustes Euroopa Kohtu küsimustele kinnitas Poola Vabariik, et aktsiisiseaduse kohaselt kohaldatakse täielikku aktsiisivabastust automaatselt üksnes selle tõttu, et energiamahukas ettevõtte on hõlmatud ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi. Samuti kinnitas liikmesriik, et see maksuvabastus on kohaldatav sõltumata sellest, kas energiamahukatele ettevõtetele, kes sellest kasu saavad, on juba tasuta eraldatud või eraldatakse tasuta direktiivi 2003/87 alusel lubatud heitkoguste ühikuid.
- 32 Poola Vabariik leiab sellegipoolest, et ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteem on „kaubeldavate lubade süsteem“ direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punkti b ja artikli 17 lõike 4 tähenduses.
- 33 Selle liikmesriigi hinnangul on ELi lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteem esiteks kaubeldav lubade süsteem, milles load on lubatud heitkoguste ühikud, mida saab loovutada või omandada. Teiseks võimaldab selline süsteem saavutada keskkonnaalaseid eesmärke, edendades eelkõige kasvuhoonegaaside heitkoguste olulist vähendamist majanduslikult tõhusatel ja tulemuslikel tingimustel, selleks et täita liidu ja liikmesriikide Kyoto protokolliga võetud kohustusi, nagu Euroopa Kohus märkis oma 29. märtsi 2012. aasta kohtuotsuses komisjon vs. Poola (C-504/09 P; EU:C:2012:178).
- 34 Erinevalt komisjonist leiab Poola Vabariik, et kõnealuse süsteemi liigitamisel „kaubeldavate lubade süsteemiks“ direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punkti b ja artikli 17 lõike 4 tähenduses ei ole nõutav, et see võimaldaks saavutada keskkonnaalaseid eesmärke või suurendada energiatõhusust paremini kui mõne muu liidu õigusaktidega kehtestatud kohustusliku süsteemi rakendamise tulemusel. Poola Vabariigi arvates ei ole direktiivis 2003/96 sellist nõuet ette nähtud.
- 35 Poola Vabariik leiab lisaks, et kuna direktiiv 2003/96 koostati peaaegu samal ajal kui direktiiv 2003/87, siis kui liidu seadusandja oleks tahtnud lubatud heitkoguste ühikutega kauplemise süsteemi välistada direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punktis b ja artikli 17 lõikes 4 sätestatud kaubeldavate lubade süsteemi mõiste alt, siis oleks ta seda nimetatud direktiivis sõnaselgelt väljendanud.
- 36 Käesoleva kohtuotsuse punktis 22 viidatud nõukogu avalduse kohta märgib Poola Vabariik, et sellest nähtub üksnes, et see institutsioon võttis kohustuse analüüsida maksumeetmeid, mis kaasnevad ELi heitkogustega kauplemise süsteemi tulevase rakendamisega, et vältida topeltmaksustamise juhtumeid. See avaldus ei viita kuidagi direktiivi 2003/96 artikli 17 rakendamise üksikasjalikule korrale. Lisaks leiab Poola Vabariik, et komisjoni põhjenduskäik, mille kohaselt direktiivi 2003/96 artiklis 17 sätestatud maksusoodustusi ei anta energiamahukatele ettevõtetele, kus on rakendatud kohustuslik ELi lubatud heitkogustega kauplemise süsteem, põhjustaks neile ettevõtetele kahekordse koormuse.

37 Poola Vabariik ei nõustu ka komisjoni argumendiga, mis puudutab komisjoni esitatud direktiivi vastuvõtmise ettepaneku põhjendust 22 ja mida on käsitletud käesoleva kohtuotsuse punktis 24. Selle liikmesriigi hinnangul ei saa järeldada, et enne kõnealust ettepanekut ei hõlmanud mõni direktiivi 2003/96 artiklis 17 nimetatud kaubeldavate lubade süsteem ELi lubatud heitkogustega kauplemise süsteemi. Mis puutub eespool nimetatud direktiivi vastuvõtmise ettepanekule järgnevat ajavahemikku, siis kuna ettepanekut heaks ei kiidetud, võimaldab direktiivi 2003/96 artikkel 17 endiselt liikmesriikidel kohaldada maksuvabastust kõnealusse süsteemi hõlmatud energiamahukate ettevõtete puhul.

Euroopa Kohtu hinnang

- 38 Komisjoni hagi põhineb ühelainsal väitel, mille kohaselt on Poola Vabariik rikkunud direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punkti b ja artikli 17 lõiget 4, sest kaubeldavate lubade süsteemi mõiste nende sätete tähenduses hõlmab ainult „vabatahtlikke“ süsteeme, mis peavad võimaldama saavutada keskkonnakaitse eesmärgi või parandada energiatõhusust määral, mis „ületab liidu õigusaktidega kehtestatud muude kohustuslike süsteemide rakendamise tulemusi“, näiteks ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteem direktiivi 2003/87 tähenduses.
- 39 On kohane meenutada, et direktiivi 2003/96 artikli 4 kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama direktiivi reguleerimisalasse kuuluvate energiatoodete, nimelt mootorikütuste, kütteenite ja elektri sellise maksustamistaseme, mis ei tohi jääda alla direktiivis sätestatud miinimumtaseme.
- 40 Direktiivi artikli 17 lõige 1 lubab liikmesriikidel siiski anda maksuvähendusi muu hulgas kütmiseks kasutatavate energiatoodete tarbimise puhuks, tingimusel et direktiivis sätestatud liidu madalaimat maksustamistaset järgitakse keskmiselt iga ettevõtja puhul.
- 41 Sama sätte punktis b on täpsustatud, et sellist maksuvähendust võib kohaldada, kui ettevõtjate või ettevõtjate ühendustega on sõlmitud leping või kui rakendatakse kaubeldavate lubade süsteemi või samaväärseid meetmeid, tingimusel et need on mõeldud keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks või energiatõhususe parandamiseks.
- 42 Direktiivi 2003/96 artikli 17 lõige 2 lubab liikmesriikidel kohaldada kuni nullini vähendatud maksumäära kõnealuse direktiiviga hõlmatud energiatoodete ja elektrienergia suhtes, kui seda kasutatakse energiamahukas ettevõttes.
- 43 Energiamahukad ettevõtted peavad siiski vastama kõnealuse direktiivi artikli 17 lõikes 4 sätestatud tingimustele, selleks et nende puhul saaks sellist maksuvabastust kohaldada.
- 44 Seoses sellega on viimati nimetatud sättes nõue, et need ettevõtted sõlmivad lepingu või rakendavad kaubeldavate lubade süsteemi või muud samalaadset meetet vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 17 lõike 1 punktile b, ja on täpsustatud, et selline leping, kaubeldavate lubade süsteem või muu samalaadne meede peab olema mõeldud keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks või energiatõhususe parandamiseks laias laastus samaväärselt sellega, mis oleks saavutatud tavalisi liidu alammäärasid järgides.
- 45 Toetamaks väidet, et ELi lubatud heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivi 2003/87 tähenduses ei saa pidada „kaubeldavate lubade süsteemiks“ direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punkti b ja artikli 17 lõike 4 tähenduses, leiab komisjon, et selle süsteemi raames peavad

asjaomaste ettevõtete kohustused olema võetud vabatahtlikult. See ei ole aga nii nende ettevõtete puhul, mis on hõlmatud ELi lubatud heitkogustega kauplemise süsteemi, kuna see süsteem on olemuselt kohustuslik.

- 46 Sellega seoses tuleb kohe alguses märkida, et direktiiv 2003/96 ei välista kaubeldavate lubade süsteemi mõiste alt sõnaselgelt ELi lubatud heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivi 2003/87 tähenduses.
- 47 Lisaks, nagu kohtujurist märkis oma ettepaneku punktis 56, viitab direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 4 sõnastus lepingutele või kaubeldavate lubade süsteemidele või samaväärsetele meetmetele, millele on viidatud selle direktiivi artikli 17 lõike 1 punktis b. Nagu nähtub viimati nimetatud sättest, tuleb eristada ühelt poolt lepinguid, mis on „sõlmitud“ ettevõtetega või ettevõtete ühendustega, ja teiselt poolt eelkõige kaubeldavate lubade süsteeme, mida „rakendatakse“.
- 48 Sellest järeldub, et neid sätteid ei saa tõlgendada nii, et nende reguleerimisalast on välistatud ettevõtete hõlmatus kohustuslikku süsteemi, nagu ELi lubatud heitkogustega kauplemise süsteem.
- 49 Seega tuleb tõdeda komisjoni väite kohta, nagu tuleks direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 1 punktis b ja artikli 17 lõikes 4 sisalduvat kaubeldavate lubade süsteemi mõistet tõlgendada nii, et sellega on hõlmatud üksnes sellised süsteemid, mis võimaldavad saavutada keskkonnakaitse eesmärke või parandada energiatõhusust määral, mis ületab muude kohustuslike süsteemide rakendamise tulemusi, et nende sätete selline tõlgendus ei ole nende sõnastusest lähtuvalt põhjendatud.
- 50 Pealegi, nagu kohtujurist rõhutas oma ettepaneku punktis 51, ei saa vastupidi sellele, mida on komisjon väitnud käesoleva kohtuotsuse punktis 22 viidatud nõukogu avalduse kohta, sellise avalduse sisu, millel puudub igasugune õigustloov jõud, olla vastuolus liidu õiguse sätte selge sõnastusega.
- 51 Veel tuleb märkida, et Euroopa Kohus on juba varem otsustanud, et lubatud heitkogustega kauplemise süsteemi lõppeesmärk on kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise abil keskkonna kaitsmine (vt selle kohta eeskätt 16. detsembri 2008. aasta kohtuotsus Arcelor Atlantique ja Lorraine jt, C-127/07, EU:C:2008:728, punkt 31, ja 29. märtsi 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola, C-504/09 P, EU:C:2012:178, punkt 77).
- 52 Direktiivi 2003/96 artikli 17 lõikest 4 tuleneb aga, et direktiivi artikli 17 lõike 2 alusel täieliku aktsiisivabastuse saamiseks peavad lepingust, kaubeldavate lubade süsteemist või samaväärsetest meetmetest tulenevad keskkonnastiimulid olema üldjoontes samaväärsed nimetatud direktiivi I lisas sätestatud madalaimate maksustamistasemetega kohaldamisel saavutatava tulemusega.
- 53 Sellest tuleneb, et direktiivi 2003/96 artikli 17 lõike 4 alusel ei ole ELi lubatud heitkogustega kauplemise süsteemi kuuluvatel energiamahukatel ettevõtetel nimetatud direktiivi artikli 17 lõike 2 alusel automaatselt õigus täielikule aktsiisivabastusele üksnes selle kuulumise alusel, ilma et oleks tõendatud, et eelmises punktis nimetatud tingimus on täidetud.
- 54 Kuid nagu kohtujurist märkis oma ettepaneku punktis 58, ei ole komisjon oma hagiavalduses väitnud, et Poola õigusnormid ei vasta sellele tingimusele.

- 55 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 120 punktist c ja selle sätte kohta käivast kohtupraktikast tuleneb, et hagimenetluse algatusdokumendis tuleb märkida hagi ese, esitatud väited ja argumendid ning anda kokkuvõtlik ülevaade neist väidetest ning et märgitu peab olema piisavalt selge ja täpne, selleks et kostja saaks valmistuda enda kaitsmiseks ja Euroopa Kohus saaks teostada kontrolli (16. septembri 2015. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Slovakkia, C-361/13, EU:C:2015:601, punkt 21).
- 56 Sellest tuleneb, et põhilised faktilised ja õiguslikud asjaolud, millel hagiavaldus põhineb, peavad seostatult ja arusaadavalt selguma hagiavalduse enda tekstist ning nõuded peavad olema esitatud üheselt mõistetavalt, et Euroopa Kohus ei teeks otsust *ultra petita* (vt selle kohta 28. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Malta, C-508/08, EU:C:2010:643, punkt 16).
- 57 Neil asjaoludel tuleb komisjoni ainus väide põhjendamatusena tagasi lükata ja seega jätta hagi tervikuna rahuldamata, ilma et oleks vaja otsustada, kas Poola õigusnormid vastavad käesoleva kohtuotsuse punktis 52 esitatud tingimusele.

Kohtukulud

- 58 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Poola Vabariik on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Komisjonilt.

Allkirjad